

Itä-Suomen sosiaalialan
osaamiskeskuksen
toimintakertomus 2007

VERKOSTOILLA VOIMAA SOSIAALIALAN KEHITYKSEEN

Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen toimintakertomus 2007

Esipuhe	2
Strategiaprosessi	4
Toiminnan painopisteet.....	4
Maaseudun hyvinvointityö	6
Sosiaalityö	6
Varhaiskasvatus.....	8
Lastensuojelu	9
Päihdetyö	10
Vanhustyö	11
Vammaistyö	12
Tietotekniikka.....	12
Equal Hot – etiikkatyöskentely	13
Lopuksi	14

Esipuhe

Kulunut vuosi jää sosiaalialan kehittämistyön historiaan ainakin kansallisesti merkittävän Sosiaalialan kehittämishankkeen (2003–2007) päättymisvuotena. Toki muutamat sen alahankkeet ja projektit jatkavat avustuspäätösten turvin työtään aina vuoden 2009 lopulle, mutta virallinen hankeorganisaatio johtoryhmineen on vuoden lopussa purettu niin valtakunnan tasolta kuin alueeltakin. Vastaavan laajuista panostusta erityisesti sosiaalialan kehittämistyöhön hankemuotoisena, koko maan kattavana, ei ole ainakaan lähivuosina näköpiirissä.

Itä-Suomessa kansalliseen hankkeeseen lähdettiin mukaan hieman hitaasti lämmeten. Osa kunnista ei ehtinyt ensimmäiselle avustusten hakukierrokselle lainkaan. Sitten tuli vastaan myös vaihe, jolloin merkittävä määrä kuntien osaamista ja työpanoksia oli jo sidottu hankkeisiin eikä arjessa enää venytty kaikille hakukierroksille kovin suurella volyymillä.

Itä-Suomen kuntien työhön saatiin huomattava määrä, kaikkiaan noin 14,9 miljoonaa euroa valtion kehittämisavustusta. Projektien tuloksena oli runsaasti kehittämisjuonteita useisiin aihepiireihin. Jatkossa haasteena on hyvien käytäntöjen levittäminen, ”parastaminen” tavoitteiden ja vaihtelevien kontekstien mukaisiksi. Sosiaalialan asiakastyön kehittämisyksiköiden osalta haasteena on myös jatkorahoituksen järjestyminen sen jälkeen, kun hankeavustukset aikanaan – useimmissa tapauksissa jo tämän vuoden lopussa – on käytetty.

Uusi kansallinen sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisohjelma KASTE (2008–2011) alkaa olla vahvistamista vaille valmis. Seuraavaksi alueilta tarvitaan uskottavat ja kansallisen tason panostuksia houkuttelevat kehittämis toiminnan suunnitelmat. Itä- ja Keski-Suomessa haasteena on suuri maantieteellinen alue, jonka sisällä oletettavasti myös kehittämis toiveiden ja -suunnitelmien variaatio on mittava. Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisten kehittämisnäkyjen luomisessa ja konkreettisista toimenpiteistä sopimisessa on niissäkin varmasti vielä työtä jokaisessa alueen maakunnassa.

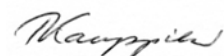
Sosiaalialan osaamiskeskuksen kannalta vuosi oli jälleen hyvin työntäyteinen ja monella tavalla antoisa. Jotakin on saateltu päätökseen, jotakin jatkettu ja jotakin vasta käynnistetty. Nyt kun takana on päätoimista kehittämisen verkostotyötä ISO-tiiminäkin yli kuusi vuotta, on ollut ilo nähdä itäsuomalaisessa sosiaalialan arjessa monien sellaisten asioiden toteutumista, joista alkuvuosina vasta haaveiltiin. Kehittämis työ verkostoorganisaatiossa on lähinnä pitkäjänteistä puurtamista ja sen hyväksymistä, etteivät myönteiset liikahtukset aina ole suuria tai edes kovin nopeita.

Kun kaivattuja edistysaskelia tapahtuu, on ilo sitäkin vilpittömämpää ja useimmiten tulokset pitkäkestoisesti vaikuttavampia. Verkostoissa kun on aina kyse lukuisten ihmisten yhteisestä panostuksesta. Kiitos Teille kaikille, jotka olette tänäkin vuonna olleet mukana ISO-yhteistyössä!

Yhteistyömme jatkukoon itäsuomalaisten parhaaksi.

Kuopiossa 11.1.2008

ISO-tiimin puolesta,

Tarja Kauppila
johtaja

Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

Itäsuomalainen sosiaalialan kehittäjä

Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus ISO on toiminut verkosto-organisaationa Kainuun, Pohjois-Karjalaa, Pohjois-Savon ja Etelä-Savon maakunnissa jo kuuden vuoden ajan. Maakunnallisten yksiköiden toimipisteet ovat sijainneet osaamiskeskuksen perustamisvaiheesta lukien Kajaanissa, Joensuussa, Kuopiossa ja Mikkelissä. Näin on voitu tukea paikallisyhteisyyttä ja maakuntien toimijoiden konkreettista osallisuutta yhteisessä, koko alueen kehittämistyössä.

Kertomusvuoden alussa alueella oli vielä lähes seitsemänkymmentä kuntaa, joista yli puolet kuului ISON kannatusyhdistykseen (ISO-yhdistys ry). Lisäksi jäsenistöön ovat kuuluneet Kainuun maakunta - kuntayhtymä, muita yhteisöjä ja muutamia yksityisiä henkilöitäkin. Henkilöjäsenistä useimmat ovat olleet mukana yhdistyksen perustamisesta alkaen. Kunta- ja palvelurakennemuutoksen edetessä on mielenkiintoista nähdä, millaisia uusia yhteisöjä jäseniä yhdistyksen toimintaan lähtee mukaan.

ISON visiossa tähdätään vuoteen 2015. Pyrkimyksenä on ollut – ja on edelleenkin – saavuttaa ainutlaatuinen itäsuomalainen kehittämiskumppanuus. Ainutlaatuisuus kiehtoo ja haastaa jatkuvaan tavoitteiden ja toiminnan analyysiin arjen työstä saadun palautteen mukaisesti. Osaamiskeskustyössä panostetaan siihen, että sosiaaliala olisi tulevaisuudessakin mahdollisimman vetovoimainen ja uudistumiskykyinen. Tavoitteena on, että sosiaalialan asiantuntijoiden osaamista sekä käytettäisiin että kehitettäisiin työn arjessa tarkoituksenmukaisesti ja jatkuvasti.

ISON toiminta-ajatuksena on vahvistaa sosiaalialan kehittämistä systemaattisesti. Myös kertomusvuonna avainasemassa oli osaamisen, vuoropuhelun ja yhteisen kehittämistyön konkreettinen lisääminen kumppaneiden kanssa. Vaikuttaminen alueelliseen ja kansalliseen kehitykseen kuului edelleenkin olennaisesti verkosto-organisaation kehittämistyöhön.

Kansallinen Sosiaalialan kehittämishanke päättyi kertomusvuonna. Itä-Suomen toimintaohjelmaa päivitettiin Isonetissä (http://www.isonetti.net/ajankohtaista/Toimintaohjelma_IS_2007_lopullinen.pdf). Samaten Itä-Suomen aluejohtoryhmän raportti http://www.isonetti.net/ajankohtaista/IS_loppuraportti_2007.pdf sekä valtakunnallisia tuloksia koskeva raportti (http://www.isonetti.net/ajankohtaista/SosAlanKehHank_raportti.pdf) löytyvät netistä.

Sosiaalialan kehittämishankkeelle alueella asetetuissa tavoitteissa edettiin, mutta toki tehtävää riittää vielä uuden kansallisen sosiaali- ja terveydenhuollon KASTE-ohjelman kaudellakin (2008–2011). Koko maassa Sosiaalialan kehittämishankkeeseen käytettiin noin 119 miljoonaa euroa, joista noin 14,9 miljoonaa saatiin avustuksina ISON toiminta-alueen maakuntiin. Hankkeen valtakunnallista arviointia (vuosina 2007–2008) toteuttaa sosiaali- ja terveysministeriön tilauksesta PricewaterhouseCoopers Oy.

Osaamiskeskuksen talouden peruspilari oli valtionavustus, jota saatiin vuodelle 2007 yhteensä noin 435 000 euroa. Koko toiminnasta kolmasosa rahoitettiin hankeavustuksilla (STM, EU), oman toiminnan tuotoilla ja ISO-yhdistyksen jäsenmaksuilla. ISON hallinnoimissa kansallisissa osahankkeissa keskeisimmät kumppanit olivat STM, Stakes ja Kuntaliitto.

Kertomusvuonna ISON palveluksessa työskenteli kaikkiaan kolmetoista henkilöä, joista kuusi vakinaisesti ja seitsemän määräaikaikaisesti. Heidän lisäksi ISON toimitiloissa eri maakunnissa työskenteli useita asiantuntijoita, joiden työnantaja oli jokin ISON yhteistyökumppani, kuten Kuopion yliopisto, Kasvun Yhteisöt, Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu, Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä tai Joensuun kaupunki.

Strategiaprosessi

ISON strategia tehtiin kertomusvuonna BSC-mallin mukaisesti. Vuodesta 2004 lukien käytössä ollut malli on koettu käyttökelpoiseksi apuvälineeksi asiantuntijatyön konkretisoimisessa, kohdentamisessa ja etenemisen arvioinnissa. Silti haasteita riittää jatkossakin.

Tärkeää on pohtia, kuinka työn määrää voidaan vielä nykyistä paremmin rajata. Toisaalta olisi tärkeää pystyä myös ennakoimaan entistä paremmin. Aikatauluissa ja työsuunnitelmissa pitäisi olla tilaa sellaisillekin tehtäville, jotka saattavat tulla eteen lyhyelläkin varoitusajalla, mutta ovat kuitenkin strategisesti merkittäviä.

Kehittämistyön verkosto-organisaatiossa olisi tärkeää löytää kohtuullisesti aikaa kumppaneiden kanssa työskentelyyn myös Carpe Diem -hengessä: tarttua tilaisuuteen arjen asioiden edistämiseksi silloin, kun siihen tarjoutuu otollinen hetki. Tämä on mahdotonta, jos kalenterit ovat jo lähtökohtaisesti liian täysiä.

BSC:n kriittisten menestystekijöiden mukaisille osatavoitteille laadittiin mittareita ja kirjattiin yhdessä täsmennetty toteutussuunnitelma toimenpiteineen. Työn- ja vastuunjako eli sisäinen prosessinomistajuus sovittiin ISO-tiimin jäsenten kesken niin, että kunkin tavoitteen osalta vastuuta oli jakamassa pääsääntöisesti työpari. Tämä on vuosien mittaan todettu toimivaksi käytännöksi.

Strategian toteutuksen etenemistä kuvaavia ISO-kalentereita tehtiin kolmenlaisia: koko ISON toiminnan, ISO-tiimin työskentelyn sekä ISO-viestinnän osalta. Toimintaa arvioitiin tiimissä säännöllisesti ja eteneminen raportoitiin ISO-yhdistyksen hallitukselle puolivuositain. Tiimin ja hallituksen yhteinen arviointi on ollut tarpeellista ja konkretisoitunut eri tahoille, missä kohden kehittämistyössä mennään ja mitä on jo saatu aikaan alueilla.

Toiminnan painopisteet

Systemaattinen kehittäminen kuvaa BSC-mallissa ISO-työn vaikuttavuutta. Muita kriittisiä menestystekijöitä vuonna 2007 olivat kehittämisrakenteiden vahvistaminen (ml. kehittämistyön prosessit), tehokkuus ja tuloksellisuus (taloudellisuus) sekä osaava ja motivoitunut henkilöstö (osaaminen ja uudistuminen).

Systemaattisuutta arvioitiin kahden tavoitteen kautta. Ensimmäkin pyrittiin sosiaalialan osaamisen, vuorovaikutuksen ja yhteisen kehittämistyön vahvistamiseen ja järjestämään perinteiset Itä-Suomen sosiaalityön päivät. Kolilla 13.–14.11.2007 järjestetyt päivät kokosivat kaikkiaan 148 osanottajaa ja palaute oli erittäin myönteistä. Lisäksi strategiassa pyrittiin vaikuttamaan sosiaalialan alueelliseen ja kansalliseen kehitykseen. Sosiaalialan osaamisen, vuorovaikutuksen ja yhteisen kehittämistyön vahvistamisen tavoitteeseen kuuluivat seuraavat toiminnot:

- Koulutuksen kehittämisen ja järjestämisen tuki (esim. sosiaalityön Itä-Suomen maisterikoulutushankkeen toteutus, sosiaalialan täydennyskoulutusvelvoitteen toteutus, opiskelijoiden opinnäytteiden ja harjoittelujaksojen kiinnittyminen työelämään)
- Tutkimustiedon tuottamisen ja käyttämisen tuki (esim. tiedonvälitys tutkimustarpeista ja tutkimuksista, (tutkimusyhteistyön rakenteiden ja mallien luominen)
- Kunta- ja palvelurakennemuutoksen tuki (esim. sosiaalipolitiikan mukanaolo ja näkyvyys vuosisadan uudistuksessa)

- Sosiaalialan henkilöstön ammatti-, tehtävä rakenne- ja mitoitussuositusten laatimisen ja käyttöön oton tuki (esim. valtakunnallisen STM:n henkilöstöhankkeen ja alueellisten pilottihankkeiden ohjaus ja toteutus)
- ISO-viestinnän toteuttaminen (esim. viestinnän visuaalisen ilmeen vahvistaminen, verkkoviestinnän kehittäminen)

Kehittämistyön rakenteita uudistettiin Sosiaalialan kehittämishankkeen ja ISON asiantuntijaverkostojen kautta. ISO-työnä tuettiin sekä alueellisten kehittämishankkeiden että erityisten kehittämissyksiköiden suunnittelua ja toteutusta. Vuoden lopussa Itä-Suomessa oli kahdeksan sosiaalialan asiakastyön kehittämissyksikköä, mikä on jo sinänsä tärkeä hanketulos. Hankeavustusten turvin on perustettu:

- *varhaiskasvatuksen kehittämissyksikkö* Kainuuseen (verkosto, jossa ovat mukana Kainuun kunnat lukuun ottamatta Vaalaa ja Puolankaa),
- *Etelä-Savon varhaisen tuen ja sosiaalityön kehittämissyksikkö* *Etelä-Savon maakuntaan* (toimipiste Juvalla),
- *LAPSPERE -kehittämissyksikkö* *Juvan, Joroisen ja Rantasalmen seudulle* (toimipiste Joroisissa),
- *lasten ja nuorten hyvinvointikeskus HYTKES Keski-Karjalaan* (toimipiste Kiteellä),
- *lastensuojelun kehittämissyksikkö* *Kaaripiha Joensuun seudulle* (toimipiste Joensuun perhekeskuksessa),
- *Pohjois-Savon lastensuojelun kehittämissyksikkö* *Pohjois-Savon maakuntaan* (toimipiste Kuopiossa),
- *Sosiaalialan kehittämissyksikkö* *Kainuun maakunta -kuntayhtymään* (toimipiste Kajaanissa) sekä
- *vanhustyön kehittämissyksikkö* *Karpalo Pielisen Karjalaan* (toimipiste Lieksassa).

Näiden lisäksi Kainuun maakunta-kuntayhtymä on mukana Pohjois-Suomen vammaispalveluiden kehittämissyksikön valmistelussa, joka on käynnistynyt Pohjois-Pohjanmaan erityishuoltopiirin kuntayhtymän hallinnoimana.

Sosiaalialan kehittämishankkeen Itä-Suomen alueellisen johtoryhmän työskentely päättyi vuoden lopussa. Johtoryhmän työskentelyn onnistumiset ja ontumiset raportoitiin kirjallisesti ministeriölle. Laajemmin kokemukset hanketyöstä alueella välitettiin Sosiaalialan kehittämishankkeen alueellisessa päätösseminaarissa Kajaanissa 11.12.2007 mm. ministeriön edustajille, kansallisella tasolla hankkeen arvioinnista vastaaville sekä ministeriön nimeämän uuden Itä- ja Keski-Suomen aluejohtoryhmän (kansallinen Sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämissuunnitelma, KASTE) puheenjohtaja Tuomo Meriläiselle. ISO jatkoi myös työtä Kansallisen terveyshankkeen Itä-Suomen ohjausryhmässä ja KASTE-ohjelman toimeenpanoa varten ISO sai edustajansa Itä- ja Keski-Suomen aluejohtoryhmään.

ISON asiantuntijaverkostojen työhön kaivattiin selkiytystä ja uudistumista vielä ennen kansallisen Sosiaalialan kehittämishankkeen päättymistä. Alueellisen johtoryhmän ja maakuntajaostojen osalta jo vuonna 2006 toteutettu itsearviointikierron tarjosi hyvää materiaalia tällaiseen työhön. Maakuntajaostojen ansiokasta toimintaa päätettiin jatkaa uudistetussa muodossa. Vuoden aikana kartoitettiin ISON asiantuntijaverkoston eri puolilla aluetta mm. sosiaalityön harjoittelijoiden työpanosta hyödyntämällä.

ISON kehittämistyön verkostot ovat jo laajenneet ilahduttavasti: kuntiin, seuduille, maakuntiin, koko Itä-Suomen alueelle ja monelta osin selkeästi valtakunnallisiksi. ISO osallistuu aktiivisesti mm. maakunnallisten sosiaalijohdon kokousten järjestämiseen ja esimerkiksi maakuntaliittojen hyvinvointiryhmien toimintaan –

molemmat ovat alueellisesti strategisia yhteistyön paikkoja. Sellaisia ovat myös esimerkiksi koulutustahojen erilaiset kehittämisyöryhmät sekä alueelliset täydennyskoulutuksen yhteistyöryhmät, joissa ISO on mukana.

Hyviä kehittämisverkostojen työn esimerkkejä löytyy mm. sosiaalityöstä, lastensuojelusta, vanhustyöstä, päihdetyöstä sekä tietotekniikan hyödyntämisestä. Sosiaalialan osaamiskeskusten keskinäistä yhteistyötä on jatkettu hyvällä menestyksellä, kuten osaamiskeskusjohtajien keskinäiset tapaamiset, valtakunnalliset verkostotapaamiset eri substansseissa, vuosittaiset osaamiskeskuspäivät tällä kertaa Turussa sekä vierailut rajanaapurioskeihin (Poske, Koske ja Socom) ja niiden kanssa yhteinen tapaaminen Kajaanissa. Jatkossa ollaan vähitellen vahvemmin mukana myös kansainvälisissä kehittämistyön kuvioissa, muiden kumppaneiden rinnalla. Tässäkin mielessä hyvin mielenkiintoisia ovat jo käynnissä olevat ja tulevat pilottihankkeet mm. yritysten kanssa.

Maaseudun hyvinvointityö

Itä-Suomen maaseutu on erityinen haaste palvelurakenteille. Harvaan asutun maaseudun hyvinvoinnin kannalta tulevaisuudenkuva Suomessa on arvioitu yleensä ottaen synkäksi. Toisaalta kaupunkien läheisellä maaseudulla asuvat kokevat asuinseutunsa kehittyvän myönteisemmin kuin kaupungeissa.

ISON Etelä-Savon yksikkö koordinoi vuoden aikana maaseudun hyvinvoinnin tukiverkosta, jonka ytimen muodostavat Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti, Mikkelin ammattikorkeakoulu (MAMK), Pieksämäellä toimiva Diakonia-ammattikorkeakoulun Itä-yksikkö (DIAK Itä), Sosiaalitalouden tutkimuskeskus ja Kuopion yliopiston yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Toimintavuoden aikana verkoston yhteinen Ruralia-instituutin hallinnoima SENET -hanke resurssoi verkoston suunnittelua ja ohjausta ISON apuna. Toimintaa pilotoidaan Etelä-Savossa.

Yhteistyöverkoston yhteinen ydinhuoli oli se, miten vastataan ihmisten hyvinvointiin liittyviin haasteisiin maakunnassa, jossa väestö ikääntyy nopeasti ja huomattava osa väestöstä asuu pienissä maaseutukunnissa ja harvaan asutulla maaseutualueella. Hyvinvoinnin tukiverkosto täsmensi keskeiseksi tehtäväkseen vahvistaa hyvinvointinäkemystä ja hyvinvointialan osaamista alueen kehittämisessä. Verkosto pyrkii yhteistyörakenteensa kautta tehostamaan hyvinvointialan tutkimus- ja kehittämistoimintaa.

Verkoston yhteinen hankesuunnittelu käynnistettiin tavoitteena tukea maakunnan kuntia palvelurakenteen muuttamiseksi PARAS-hankkeessa. Vuoden aikana tiivistettiin myös keskusteluja maakuntaliiton kanssa. Verkosto määritteli tehtäväkseen suhteessa maakuntaliittoon toimia välittävänä linkkinä, jossa paikalliset tarpeet ja ylätasen kehittämisstrategiat kohtaavat toisensa.

Tukiverkosto-käsite vakiintui verkoston toimintaideaksi. Se tarkoittaa sekä sisällön osaamista että kehittämisosaamista. Verkosto toiminnassa painottui ajatus tuottaa uusia vaihtoehtoisia malleja hyvinvointipalvelujen tuottamiselle ja uudenlaisia rakenteita tulevaisuuden hyvinvointiosaamisen turvaamiseksi.

Sosiaalityö

Sosiaalialan henkilöstön ammatti-, tehtävä rakenne- ja mitoitussuosituksen laatimisessa ISO oli aktiivisesti mukana niin valtakunnallisessa STM:n henkilöstöhankkeen johtoryhmässä kuin alueella järjestetyissä kehittämistilaisuuksissa ja pilottihankkeissa. ISO jatkoi aktiivisesti Sosiaalityön Itä-Suomen maisterikoulutushankkeen työn tukemista ja osallistui jatkohankkeen suunnitteluun. ISO osallistui maisterihankkeen antologiaan Puheenvuoroja sosiaalityön tulevaisuudesta Itä-Suomessa sekä hankkeen arviointiin, josta on tehty raportti Sosiaalityön Itä-Suomen maisterikoulutusohjelma 2005–2007. Molemmat

julkaistaan tämän vuoden alussa Kuopion yliopiston nettisivuilla. Myös täydennyskoulutusvelvoitteen toteutumista tuettiin alueella.

Kainuussa jatkui Sosiaalityön henkilöstön tehtävärakenteen ja työolojen kehittäminen -hanke, joka pääsi yhdeksi STM:n pilottialueeksi kokeilemaan ja kehittämään valtakunnallisia suosituksia. Tähän nivoutui läheisesti kertomusvuonna Kainuun maakunta-kuntayhtymässä käynnistynyt sosiaalialan kehittämysyksikköhanke.

Kainuun sosiaalialan kehittämysyksikkö koskee koko kuntayhtymän hoitamaa sosiaalialaa. Erityispiirteensä on, että asiakastyössä esiintyvien kehittämistarpeiden mukaan joku ko. asiakastyötä tekevä henkilö siirtyy määrääjäksi kehittämysyksikköön keskittyen ongelman ratkaisemiseen ja mahdollisesti uusien käytäntöjen suunnitteluun. Kainuussa toimeentulotuesta, lastensuojelusta, elatustuesta ja vammaispalveluista tehtyjen yksityiskohtaisten palveluketjujen prosessikuvausten avulla yhtenäistettiin yhdeksän kunnan erilaisia työkäytäntöjä ja toimintatapoja.

Pohjois-Karjalassa sosiaalityöntekijäpula sävytti ja vaikeutti sosiaalityön kehittämistä. Kuopion yliopiston Sosiaalityön Itä-Suomen maisterikoulutushankkeen toteutusta tuettiin osallistamalla ohjausryhmän toimintaan ja tarjoamalla koulutukselle ja tutkijaopettajalle työtilat ISO:n Joensuun toimipisteestä – samoin kuin toimittiin ISO/Etelä-Savon yksikössä Mikkelissä. Maisterikoulutuksesta valmistuvien opinnäytetutkimusten jalkauttamista kentälle suunniteltiin teemalla ”tutkimus lähtee kentältä ja palaa kentälle”. Mahdollisen jatkohankkeen suunnitteluun osallistuttiin mm. selvittämällä alueen sosiaalityöntekijätarvetta ja virkojen täyttötilannetta puhelinkyselyllä maakunnan sosiaalijohdolle.

Pohjois-Karjalan sosiaalityön näkökulma oli edustettuna Itä-Suomen sosiaalityön tapaamisissa. Pielisen Karjalan (Juuka, Lieksa, Nurmes ja Valtimo) lastensuojelun sosiaalityön kehittämisryhmän toimintaa tuettiin. Lisäksi osallistuttiin keskusteluun gerontologisesta sosiaalityöstä ja sosiaalisen asiantuntijuuden tarpeesta vanhustyössä ja -palveluissa. Myös maakunnan sosiaaliturvayhdistyksen hankeideoinnissa ja -suunnittelussa järjestöjen ja sosiaalityön yhteistyön vahvistamiseksi oltiin mukana.

Pohjois-Savossa sosiaalityön kehittämisryhmän toiminta jatkui eri työpaikoilla toteutetuina teemakokouksina. Varkauden sosiaalityön kehittämishanke päättyi vuoden 2007 lopussa ja osittain sen jatkona käynnistyi lääninhallituksen rahoittama Kaide-hanke sosiaalisen työllistämisen palveluohjauksesta. Suunnitelmallinen ja kuntouttava sosiaalityö -hanke jatkui. Kyseessä on Iisalmen, Suonenjoen ja Kuopion yhteinen hanke, jossa tavoitteena on vahvistaa kuntouttavaa ja tutkivaa työtä aikuissosiaalityössä. Hankkeen projektipäällikkö Minna Kaija palkittiin Itä-Suomen sosiaalityön päivillä Kolilla marraskuussa 2007 sosiaalityön kunniamaininnalla. ISO oli mukana em. hankkeiden ohjausryhmissä.

Etelä-Savossa luotiin Sosiaalityön ja varhaisen tuen kehittämysyksikkö kaikkien kuntien yhteistyönä. Prosessia vahvistettiin EU-pohjaisella valmisteluhankkeella, jossa kehittäjä-sosiaalityöntekijät jalkautuivat kuntiin suunnittelemaan yhteistä kehittämysyksikkömallia. Valmisteluhanke kokosi maakunnan sosiaalityöntekijät ja loi vahvan yhteyden myös muihin maakunnallisiin kehittämysyksikköhankeisiin, kuten Sijaishuollon kehittämysyksikköön (Kasvun Yhteisöt/Stakes) ja Lapsiperä -hankkeeseen (/JJR-kunnat). Valmisteluhankkeessa luotiin kehittämisosaamista, voimistettiin kehittämiskulttuuria sekä luotiin koulutusmalleja ja vertaistukea pienten maaseutukuntien ja suurempien kaupunkikuntien sosiaalityölle ja vuoropuhelulle.

Etelä-Savon sosiaalityön ja varhaisen tuen kehittämysyksikkö (ESSKE) aloitti toimintansa 1.9.2007. ESSKEN henkilöstövahvuus on kehittämisjohtaja ja kolme kehittäjä-sosiaalityöntekijää. Syksyn aikana ISO ja ESSKE kiersivät yhdessä kaikki Etelä-Savon kunnat toteuttaen ns. oikeuttamiskierroksen, jossa kuultiin kuntien haasteet, realistiset tavoitteet ja toimet kehittämistyölle sekä odotukset ESSKELLE yhteisen toimintastrategian luomisen pohjaksi. ESSKEN alustalla on myös kansallisen sosiaalialan ammatti- ja tehtävärakennehankkeen Mikkelin pilotti, jossa haetaan uudenlaisia toiminnan malleja monilta ammatillisilta tasoilta.

Varhaiskasvatus

ISON yhteistyökumppaneita varhaiskasvatuksen kehittämisessä ovat valtakunnallisista toimijoista ministeriöt ja Stakes, alueellisista toimijoista muut sosiaalialan osaamiskeskukset ja osaamiskeskusten varhaiskasvatuksen kehittämisverkosto sekä paikalliset toimijat. Itä-Suomessa toimivat jo seudulliset ja maakunnalliset varhaiskasvatuksen kehittämisverkostot, kuten Pohjois-Savon moniammatillinen erityispäivähoidon työryhmä. Koko Itä-Suomen kattavaa varhaiskasvatustyötä tuetaan muun muassa Kainuussa aloitetun varhaiskasvatuksen kehittämisverkoston kautta, jossa on mukana seitsemän kuntaa.

Maakunnalliset ja seudulliset työryhmät toimivat kertomusvuonna tavoitteellisesti. Ne olivat kirjanneet tehtävikseen muun muassa verkottua ja vaihtaa hyviä käytäntöjä sekä hyödyntää keskinäistä vertaistukea ja konsultaatiota. Ne myös loivat käytännön varhaiskasvatuksen, koulutuksen, kehittämisen ja tutkimuksen yhteisiä asiantuntija- ja vaihtoorumeita, ideoivat kehittämistoimintaa ja vahvistivat VASUa alueellisesti, osallistuivat varhaiskasvatuksen seudullisten hankkeiden ohjaamiseen, toimivat vaikuttajina lapsipolitiikassa sekä edistivät osaltaan kansallisten ohjelmien toteutumista ja innovaatioita. Palveluja kehitettiin myös rakenteellisesti ja seutuyhteistyöllä.

Etelä-Savossa toimii aktiivisesti Varhaiskasvatuksen maakunnallinen kehittämistyöryhmä, joka on organisoitunut seuduittain. JJR-seudulla on ollut puheenjohtajuus, varapuheenjohtajuus Savonlinnan seudulla, sihteeriys Pieksämäellä ja perhepäivähoidon asiantuntemus Mikkelin seudulla. Verkostoon kuuluvat myös Joensuun yliopiston Savonlinnan opettajankoulutuslaitos ja varhaiskasvatuksen laitos, ammattikorkeakoulut, järjestöjä ja vahva perhetyön ja lastensuojelun edustus. Ryhmässä vaihdettiin vuoden aikana seudun kehittämiskokemukset, jaettiin yhteisen työn ajattelua ja näkemyksiä sekä koottiin yhteistä maakunnallista kehittämispuhetta. Lisäksi suunniteltiin niin maakunnallinen varhaiskasvatuspäivä kuin perhepäivähoidon ohjauksen päivä. Koulutukset toteutettiin yhteistyössä ISON, lääninhallituksen ja koulutusorganisaatioiden kanssa.

Kuluneen vuoden toiminnan painopisteenä Etelä-Savossa oli varhaisen tuen hankkeiden levittäminen (JJR:n Lapsiperi- hanke ja MLL:n Lähemmäksi perhettä - hanke), ESSKE:n kiinnittäminen varhaiskasvatuksen sisältöihin ja toiminnan logiikkaan sekä lastensuojelun, perhetyön ja varhaiskasvatuksen entistä konkreettisempi linkittäminen toinen toisiinsa. Alueen kuntia oli pilottina mukana Savonlinnan OKL:n eTiimi-hankkeessa, jossa verkotettiin varhaiskasvatuksen toimijoita yhteiseen sähköiseen työn, vertaistuen ja kehittämisen jakamiseen. Hankkeelle on tulossa jatkoa.

Pohjois-Karjalassa varhaiskasvatuksen verkostot VAMAKE ja VKTT jatkoivat aktiivista toimintaansa. VAMAKE-verkosto on varhaiskasvatuksen maakunnallinen verkosto, johon osallistuu kuntien päivähoidon ja varhaiskasvatuksen henkilöstöä. Tavoitteena on vahvistaa maakunnallista ja seutujen välistä yhteistyötä tukemalla osaamisen vaihtoa ja hyvien käytäntöjen välittämistä. Verkostossa on käyty keskustelua ajankohtaisista hallinnollisista ja sisällöllisistä kysymyksistä ja yhteisistä linjauksista. VKTT eli varhaiskasvatuksen koulutuksen, työelämän ja tutkimuksen yhteistyöverkoston puolestaan osallistuu varhaiskasvatuksen henkilöstön lisäksi oppilaitosten varhaiskasvatuksen opettajia, yliopiston tutkijoita sekä kehittäjiä eri hankkeista ja järjestöistä. Tapaamisissa käytiin läpi mm. eri oppilaitosten käytännön harjoittelujaksojen tavoitteita, toteutusta ja sopimuskäytäntöjä sekä pohdittiin työelämäyhteistyön vahvistamista. Samalla haettiin yhteisiä käytäntölähtöisiä tutkimusteemoja ja esiteltiin tuoretta akateemista tutkimusta. Syksyllä toteutettiin jo toisen kerran varhaiskasvatuksen foorumi, jossa oli osanottajia lähes 600.

Itä-Suomen VASU-päivä järjestettiin syksyllä Joensuussa Stakes-yhteistyönä. ISO oli mukana varhaiskasvatuksen kehittämistyössä ja hankesuunnittelussa. Kontiolahden hallinnoima VAHVA – vaihtoehtoja varhaiskasvatukseen -hanke sai lääninhallituksen avustusrahoituksen ja käynnistyi elokuussa. Hanketta on esitelty varhaiskasvatuksen maakunnallisessa verkostossa.

Lastensuojelu

ISO toimi valtakunnallisessa lastensuojelun kehittämisessä mm. osaamiskeskusten lastensuojelun verkostossa ja valtakunnallisen lastensuojelun kehittämisohjelman työssä. Uudistuva lastensuojelulaki herätti paljon kysymyksiä ja koulutustarpeita esimerkiksi alkuarviointikäytännön vakiinnuttamiseksi.

Lastensuojelupalveluiden suunnitelmallisesta järjestämisestä ja uuden lastensuojelulain mukaisista lastensuojelun suunnitelmista järjestettiin Pohjois-Savossa työkokous lokakuussa. Itä-Suomen lastensuojelun osaamisverkoston tukityöryhmä ILO yhdistää ISO-alueen koko lastensuojelun kenttää ja toimijoita. Tavoitteena on kehittää lastensuojelua ja sen koulutusta sekä toteuttaa kansallisia linjauksia. Ryhmän toiminnan tavoitteissa korostuvat valtakunnallisen lastensuojelun kehittämisohjelman seuraaminen, täydennyskoulutus ja kehittämissuunnitelmien hyvien käytäntöjen välittäminen. Kahden seuraavan vuoden keskeiset työn sisällöt tulevat olemaan varhainen tuki, alkuarviointi, perhetyö ja jälkihuolto. Ryhmä on nimennyt tavoitteekseen vaikuttamistyön.

Ylimaakunnallinen sijaishuollon kehittäjätyöryhmä koordinoi alueella sijaishuollon oppimis- ja kehittämiskeskusten strategisesti suunniteltua rakentamista ja toimii Lastensuojelun laatuverkko – hankkeen ohjausryhmänä. ISO vahvistaa työryhmätyöskentelyllä vuoropuhelua sijaishuollon kentän toimijoiden kanssa. Etelä-Savossa on paljon sijaishuollon osaamista. Lastensuojelun aluekehittäjä jatkoi Kasvun Yhteisöjen jatkohankkeen Sijaishuollon kehittämysyksikön kehittämispäällikkönä. Stakes myönsi Kasvun Yhteisöille kehittämismäärärahan vuosille 2007–2009 Sijaishuollon kehittämysyksikön toiminnan käynnistämiseksi Etelä-Savossa. Sijaishuollon kehittämysyksikköhanke on koonnut maakunnan kunnat ja sijaishuollon toimijat yhteen suunnittelemaan sijaishuollon palveluita ja arvioimaan palvelujen laatua. Kehittämysyksikkö tuottaa koulutusta, ohjausta, hankekoordinointia ja laajat kontaktit ja vertaistuen alueen toimijoiden kesken.

ESSKE, Etelä-Savon sosiaalityön ja varhaisen tuen kehittämysyksikkö on verkottanut lastensuojelun sosiaalityöntekijät sekä kehittämis-, että vertaistukityöryhmiin. Uusi lastensuojelulaki on nostanut ohjauksellisia, koulutuksellisia ja jäsentäviä tukitarpeita. ESSKE on konsultoinut ja tukenut lastensuojelutyötä pienissä kunnissa parityömallilla.

Maakunnissa on käynnissä useita lastensuojelun hankkeita ja alueellisia työryhmiä, joiden kanssa ISO teki tiivistä yhteistyötä esimerkiksi konsultoimalla hankkeita. Keväällä järjestettiin tapaaminen maakuntien keskeisten työryhmien ja hankkeiden toimijoille kehittämistyön ja hyvien käytäntöjen välittämiseksi sekä yhteistyön parantamiseksi.

Vuoden 2007 aikana tehtiin yhteistyötä Minna Canth -instituutin hallinnoiman Itä-Suomen lapsi- ja nuorisopoliittisen ohjelman selvityshankkeen kanssa. Selvityshankkeessa valmisteltiin laajaa Itä-Suomen läänin koskevaa kehittämis- ja tutkimushanketta, jossa painoalueena ovat moniammatillisen yhteistyön hyvät käytännöt Itä-Suomessa 2008–2012.

Lastensuojelussa on pilotoitu alueellisia asiakastyötä tekeviä kehittämysyksiköitä. Maakunnallinen lastensuojelun kehittämysyksikkö Pohjois-Savossa, lasten ja nuorten hyvinvointikeskus HYTKES Keski-Karjalassa sekä Joensuun seudun lastensuojelun kehittämysyksikkö Kaaripiha tuottavat lastensuojelun alueellisia erityispalveluita ja toimivat lastensuojelun alueellisina kehittämiskeskuksina.

Kehittämysyksiköiden alkuvaiheeseen saatiin rahoitusta Sosiaalialan kehittämishankkeesta, ja osin toiminta on jo vakinaistunut kuntien rahoituksella. Kehittämis- ja tutkimusosuuteen toivotaan jatkossa saatavan erityisvaltionosuutta. Kainuussa jatkui Lastensuojelun sijaishuolto, tukiperhe ja kriisipalvelut -hanke, jossa suunniteltiin ja toteutettiin maakunnan sijaishuoltoyksikkö, lastensuojelulaitos ja sosiaalipäivystys.

Päihdetyö

ISO:n päihdefoorumeilla on nostettu esille päihdetyön tärkeyttä ja alan arvostusta sekä tuotu esille tutkimustiedon merkitystä arjen päihdetyön apuna. Sisällöllisessä kehittämisspuheessa on painopisteenä ollut rajapinta ja ylialaisuus. Näillä painotuksilla ISO toteutti lääninhallituksen kanssa yhdessä jo perinteeksi muodostuneen vuosittaisen Päihdetyön itäsuomalainen tulevaisuus -seminaarin. Tällä kertaa teemana oli Päihdetyön kehittäminen ja naisen elämäankaari.

ISO:n alueellisen kehittämisverkoston yksi avainyksikkö on Tyynelän kuntoutus- ja kehittämiskeskus. ISO on ollut Tyynelän kehittämiskeskuksen ja päihdeasiantuntijoista kootun kehittäjätyöryhmän kanssa kuntien päihdepalvelujen kehittämisen tukena. Hankkeissa on toteutunut monialaisuus ja monitoimisuus. ISO on kutsunut kaikki ISO-alueen mielenterveys- ja päihdehankkeet mukaan verkostoon. Tapaamiset on toteutettu koulutuksellisenä prosessina, jossa on paneuduttu kehittämisen, kehityksen, muutoksen, laadun ja kehittäjäksi kasvamisen teemoihin. Syksyllä toteutettiin päihdehanketoimijoiden vertaistukipäivä tarinan kerronnan menetelmällä.

Päihdealaa on vahvistettu itäsuomalaista ja valtakunnallista asiantuntijakuulemista kehittämällä. ISO on osallistunut Stakesin muodostanut osaamiskeskusten päihdetoimijoiden kehittämisverkostoon. Verkoston avulla Stakes ja osaamiskeskukset ovat jakaneet hankeosaamista ja levittävätkin päihdealan uusia innovaatioita.

Vuoden 2007 aikana lisättiin päihdealan vetovoimaisuutta ISO-alueella kehittämällä päihdetyön oppimisympäristöjä ja harjoittelukäytäntöjä STM:n hankerahoituksella. Päihdealan täydennyskoulutusta varten laadittiin päihdealan yksiköissä osaamiskartoituksia yhdessä DIAK- Itä -yksikön kanssa. Loppuvuodesta laadittiin lääninhallitukselle hakemus kaksivuotisen päihdetyön aluekehittäjän resurssista ISOon. Rahoitus saatiin ja päihdetyön aluekehittäjäksi palkattiin Anne Kejonen.

ISO:n Etelä-Savon yksikkö toteutti Mikkelin seudun Mielenterveys- ja päihdehankkeelle, MIEPÄlle Kumppanuuspöydät, joiden työskentelykierrokset saatettiin loppuun ja yhteenvedo tehtiin. Kokemukset olivat erittäin hyvät osallistuvan kehittämisen, demokraattisen kuulemisen ja näkemysten tasa-arvoisen käsittelyn sekä sitouttamisen näkökulmista. Metodien kehittelyyn liittyvät palautteet olivat palkitsevat. Suuren tietomäärän jäsentämisen kyvyn ja näkemysten hioutumisen kohti yhteistä alueellista muotoa koettiin harjaantuneen kumppanuuspöytäprosessin aikana. Myös MIEPÄ-hankkeen ohjausta jatkettiin ISO:n toimesta vielä vuoden 2007 ajan.

Pohjois-Karjalassa maakunnallinen päihdetyön kehittämisverkosto jatkoi aktiivista työskentelyään kokoontuen vuoden aikana kolme kertaa. Verkosto kokoaa yhteen päihdetyön tekijöitä ja kehittäjiä erikoissairaanhoidosta, lääninhallituksesta, kuntien sosiaali- ja terveydenhuollosta, järjestöistä ja yksityiseltä sektorilta. Maakunnalliset ja alueelliset hankkeet (PASMAGE-hanke Pielisen Karjalassa, Akku-hanke Outokumpu-Liperi -alueella ja Sieppari-hanke Joensuun alueella) osallistuivat myös aktiivisesti verkoston toimintaan ja yhteiseen kehittämiseen.

Verkosto tutustui Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymän huume- ja lääkeriippuvuuspoliklinikan toimintaan sekä perusti työryhmän suunnittelemaan huumeiden foorumin järjestämistä Joensuuhun. Pohjois-Karjalan maakunnan päihdetyön ja -palvelujen järjestämisehdotus valmistui, ja ehdotusta käsiteltiin toimijoiden tapaamisissa ja työkokouksissa. Maakunnallisen päihdetyön kehittämisverkoston rinnalla toimii tukiasumistyöryhmä, jonka tavoitteena on yhteistyössä edistää alueen yömajatoiminnan ja päihdetyön tukiasumisen järjestämistä.

ISO osallistui A-klinikkasäätiön Huuko-projektin ”Parempaa terveyttä ja palveluja huumeiden käyttäjille” (2007–2009) kehittämisyhdistyöhön mm. tukemalla web-kyselyn järjestämistä ja aluehankkeiden suunnittelua.

Kainuussa puolestaan jatkui päihdetyön koordinoitihanke, jonka tavoitteena on mm. juurruttaa Alkoholiohjelman 2004–2007 mukaiset tavoitteet osaksi maakunnallista ehkäisevää ja korjaavaa päihdetyötä

ja vahvistaa alueellista päihdeosaamista. Syksyllä 2007 alkoi valtion erillismäärärahasta päihdetyöhön saadulla avustuksella Ylä-Kainuussa nuorten palveluohjaushanke.

Vanhustyö

Pohjois-Karjalassa vanhustyön verkosto järjesti yhteistyössä ISLH:n kanssa vanhustyön työkokouksen, johon osanotto oli innokasta. Aiheena oli vanhustyön ja -palvelujen kehittäminen, kehittämishankkeet, kehittämissyhteistyö ja sosiaalinen asiantuntijuus vanhustyössä. Verkostossa esiteltiin käytännön työtä palvelevia tutkimuksia.

Alueella oli meneillään useita vanhustyöhön ja palveluihin liittyviä hankkeita, esimerkiksi Keinu – taitelijat vanhustyön arjessa, Eva – vanhuspalvelujen suunnanmuutos, Karpalo I ja II -vanhustyön kehittämissyksikkö, Senioripiha sekä Kotihoidon kirjaamisen kehittäminen. ISO osallistui eri tavoin, muun muassa ohjausryhmän jäsenenä, kehittämishankkeiden työhön. Kirjaamishanketta esiteltiin sosiaalialan tietoteknologian käytön edistämistä koskevassa seminaarissa. ISO osallistui PKAMK:n Keinu-hankkeen julkaisun tuottamiseen (Teija Nuutinen toim. Elämänilon välähdyksiä. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun julkaisuja 24/07).

ISON tuella valmisteltiin yhteistyössä Lieksan ja Nurmeksen sekä Pielisen Karjalan kehittämissyhtiön (PIKES) kanssa kolmevuotinen kansainvälinen EU:n Pohjoinen Periferia -ohjelmaan sisältyvä Older People for Older People -hanke, joka sai myönteisen rahoituspäätöksen.

Harjoittelun kautta vanhustyöhön -hanketta toteutettiin ISON ja SOCOM:n yhteistyössä ja STM:n rahoituksella. Pilottina toimi kehittämissyksikkö Karpalo. Hankkeessa vahvistettiin vanhustyön vetovoimaisuutta sekä koulutuksen ja työelämän yhteistyötä. Hanke tuotti työelämälähtöisen harjoittelun eri osa-alueita ja yhteistyöverkostoa palvelevan toimintamallin, joka on myöhemmin siirrettävissä myös muille toimijoille. Keskeisinä yhteiskumppaneina toimivat Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu, Joensuun yliopisto, PKKY/lähihoitajakoulutus ja Lieksan kaupunki. Opiskelijoiden innostus vanhustyötä kohtaan lisääntyi hankkeen aikana selvästi: useita opiskelijoita lähti vanhustyön harjoitteluun ja opinnäytetöitä on tekeillä vanhustyön alueelta.

ISO osallistui Pohjois-Karjalan maakuntaliiton Hyvinvoinnin uudet mallit -hankkeen suunnitteluun ja toteutukseen ohjausryhmän jäsenenä (Innovatiiviset toimet). ISON edustaja oli mukana myös Pohjois-Karjalan maakuntaliiton peer review -matkalla Pamplonassa Espanjassa. Joensuun Kuntohovin ja Vanhustyöhön valmentava avustajapalvelu -koulutuksen kanssa järjestettiin Senioripysäkin toimintaa esittelevä koulutustilaisuus.

Käyttäjälähtöistä vanhustyön ja -palvelujen kehittämistä edistettiin yhteistyössä Joensuun kaupungin Eva-hankkeen, PKAMK:n muotoilun koulutusohjelman ja Joensuun yliopiston ikääntyvien yliopiston kanssa. Ikääntyvien yliopiston opiskelijat toimivat pilotti- ja testiryhmänä mm. Joensuun kaupungin Senioriopasta työstettäessä Eva-hankkeessa. Lisäksi edistettiin pienryhmäasumisen ja siihen kiinteästi liittyvien palvelujen kehittämistä yhteistyössä kehittämissyksikkö Karpalon ja Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun kanssa.

Kainuussa suunniteltiin Omaishoidon tuen hankkeessa vaihtoehtoisia malleja rahallisen hoitopalkkion rinnalle. Suunnitteilla on ollut myös nimetä omaishoidon tuen koordinaattori seuduille sekä vertaistuen ja kuntouttavan työotteen vahvistaminen.

Vammaistyö

Kainuussa jatkui vammaispalvelujen kehittämishanke, jossa pääpaino on vammaispalvelujen saatavuuden parantamisessa ja henkilöstön osaamisen vahvistamisessa. Yhtenä tärkeänä tehtävänä oli selvittää asiakastytyytyväisyyttä. Asiakaskyselystä ja muista palautejärjestelmistä on tarkoitus luoda jatkuva käytäntö, jotta saadaan tietoa palvelujen tarpeista ja yleensä vammaispalvelujen tasosta asiakkaiden tarpeisiin ja toiveisiin nähden. Jo hankkeen aikana on ilmennyt myönteisiä vaikutuksia, jotka näkyvät mm. kanteluiden ja kriittisen lehtikirjoittelun vähenemisenä. Hankkeen rinnalla toimii erillinen Reetta-hanke näkövammaisten palvelujen parantamiseksi. Pohjois-Suomessa alkoi hanke, jossa valmistellaan Lapin, Pohjois-Pohjanmaa ja Kainuun vammaispalvelujen kehittämissuunnitelmaa.

Pohjois-Karjalassa vammaisalan alueellinen yhteistyö tiivistyi ja aktivoitui. Vammaisfoorimit jatkoivat työtään. Vammaisalan kansalaiskeskustelu on ollut maakunnassa vilkasta. Joensuun seudulla käynnistyivät vammaisalan työntekijöiden tapaamiset, joissa pohdittiin yhteistyön tavoitteita, konkreettisia sisältöjä ja muotoja. Tapaamisissa on ollut esillä mm. asunnonmuutostöiden ja korjausrakentamisen käytännöt eri kunnissa. Joensuun seudun KEHVA-hanke ja PKSSK:n Onki-hanke saivat rahoituksen ISLH:lta ja omalta osaltaan vahvistavat vammaisalan kehittämistä. ISO osallistui myös maakunnallisen kehitysvammahuollon strategian laatimisen suunnitteluun.

ISO nimesi työryhmän, joka suunnittelee erityisryhmien koulutusta ja kuntoutusta. Työryhmässä on edustus kustakin maakunnasta ja tavoitteena on selkeyttää kehitysvammaisten koulutuksen suunnitelmallinen ja yhtenäinen koulutus peruskoulun jälkeen. Työryhmän yhteyshenkilönä ISOssa toimii Kainuun yksikön johtaja Ritva Pääkkönen.

Etelä-Savossa toimii jo viidettä vuotta ISON kutsuma maakunnallinen Vammaisfoorumi, joka on työstänyt kehittämisen suuntia ja strategiaansa. Foorumi painottaa esteettömyyttä laajana periaatteellisena lähtökohtanaan ja pyrkii vaikuttamaan rakenteiden, palvelujen ja asenteiden kohtaamis- ja rajapinnoilla. Foorumi on vaikuttava elin Etelä-Savossa: sen näkemyksiä on kuultu monissa hallinnollisissa ja kehittämistoiminnan asioissa. Vuoden aikana kumppanuutta vahvistettiin myös työvoimahallinnon kanssa. Foorumin jäseniksi on kutsuttu mm. Työvoiman palvelukeskukset, joiden välityömarkkinahankkeita seurataan.

Etelä-Savon puhe- ja kuulovammaisten tulkkipalvelujen kehittämishanke KUPU on tehnyt juurruttamiskierrosta Etelä-Savon kunnissa ISON tuella. Vammaisfoorumi oli mukana toteuttamassa Omaishoidon seminaaria. ISO oli mukana ohjaamassa Etelä-Savon sairaanhoitopiirin ERNET-hanketta (Erityisryhmien asiointi- ja neuvontapalveluiden saatavuuden edistäminen tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen). Vaikeimmin vammaisten peruskoulun jälkeisen koulutuksen kehittäminen jatkuu hanketyöskentelyn myötä.

Vammaisalan kehittämissuunnitelmat ovat edenneet eri puolilla Itä-Suomea Vaalijalan, DIAK Idän ja ISON koordinoimana.

Tietotekniikka

ISO vastasi vuonna 2007 kansallisen Sosiaalialan tietoteknologiahankkeen (Tikesos) asiakastietojärjestelmien kehittämiskokonaisuudesta. ISO on koordinoinut erityisesti tätä kokonaisuutta ja toiminut myös osaamiskeskusten edustajana Tikesos-hankkeen johtoryhmässä vuodesta 2005 alkaen. Tikesos-työssä ovat olleet mukana Stakes, Kuntaliitto ja Kuopion yliopisto. Sosiaali- ja terveydenhuollon tietotekniikan tutkimus-, koulutus- ja kehittämissuhteistyötä on jatkettu myös Stakesin, Kuopion yliopiston ja ISON kesken solmitun puiteyhteistyösopimuksen mukaisesti.

Tikesos-hankkeen osalta kertomusvuonna kiinnitettiin erityistä huomiota sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen sisällölliseen ja tekniseen standardointiin. Selvitystöitä, määräytyksiä ja raportteja julkaistiin Sosiaalialan tietoteknologiahankkeen nettisivuilla www.tikesos.fi.

Sosiaalialan kehittämishankkeen tietotekniikkahankkeita oli käynnissä ISO-alueella vuonna 2007 kolme. Pohjois-Karjalassa eSOSTIETO-hanke jatkoi eSoKe-hankkeen työtä. Lieksan hallinnoimana käynnistyi kotihoidon kirjaamisen hanke. Kuopiossa Varhaiskasvatuksen sähköinen asiointi -hanke eteni toteutusvaiheeseen.

Kainuussa eAsiointi-hanke keskittyi erityisesti toimeentulotuen sähköistämiseen. Hanke kuului Tekesin rahoittamiin KuntaFenix-hankkeisiin. Pohjois-Karjalassa oli käynnissä Itä-Suomen innovatiiviset toimet -ohjelmaan kuuluva SASPA-hanke, jossa kehitettiin etäasioinnin mallia sosiaalialalla, erityisesti vammaispalveluissa.

Pohjois-Karjalassa tietotekniikan kehittämistä käsiteltiin sosiaalijohdon kokouksissa. Kainuussa sosiaalihuollon tietotekniikan kehittäminen liittyi kiinteästi hallintokokeiluun. Pohjois-Savossa korostui ISON, Kuopion yliopiston ja Stakesin välisen puitesopimuksen toteutus.

Sosiaalialan kansallista ja alueellista kehittämistä pohdittiin Sosiaalityön päivien tietotekniikkaryhmässä Koliilla. Kuopion yliopistossa tehtyä standardointityötä esiteltiin Tikesos-hankkeen työseminaarissa, joka järjestettiin lokakuun lopussa Helsingissä.

Equal Hot – etiikkatyöskentely

Etiikkatyöryhmä kokoontui kevään 2007 aikana yhteensä kuusi kertaa ja jatkoi sosiaalisten yritysten työllistämistoiminnan eettisten periaatteiden hiomista. Painopiste työryhmässä oli kuitenkin sosiaalisten yritysten toiminnan kontekstointi sekä pohdinta sosiaalisen yritystoiminnan luonteesta ja paikasta laajemmin yhteiskunnassa.

Työryhmän tulos tiivistyi kolmeen osioon: 1) sosiaalisen yrityksen tilanne nykyisen lain ja muiden normatiivisten ohjeiden tai pakottavien reunaehtojen mukaisesti, 2) sosiaalisten yritysten toiminnan sisällölliset ulottuvuudet eettisten periaatteiden kautta pohdittuna sekä 3) pohdinta siitä, mitä sosiaalisesti vastuuntuntoinen yrittäjäyys voisi tulevaisuudessa olla. Etiikkatyöryhmän ja etiikkaosahankkeen projektiryhmän opastuksella muokattiin myös samaa jäsenystä noudattava työkalupakki sosiaalisten yritysten käyttöön.

Työkalupakilla tuetaan yrityksen johtoa ja henkilöstöä pohtimaan toimintansa eri ulottuvuuksia antaen positiivisia esimerkkejä eettisestä toiminnasta. Periaatetiivistelmä on tarkoitettu käytettäväksi yhdessä työkalupakin kanssa. Tämän lisäksi toimintaansa jäsentävälle ja kehittäväälle yritykselle annetaan mahdollisuus liittää niiden kuvaama sosiaalinen ulottuvuus laajempaan yritysten yhteiskuntavastuuta koskevaan kokonaisuuteen.

Etiikkaosahankkeen tuotokset testattiin käytännössä syksyn 2007 aikana eri sosiaalisissa sekä sosiaalisesti orientoituvissa yrityksissä. Etiikkatyötä kuvaava laaja raportti, joka sisältää sosiaalisten yritysten työllistämistoiminnan periaatetiivistelmän ja työkalupakin, esiteltiin marraskuussa EQUAL-HOT -hankkeen loppuseminaarissa. Ikääntyvien asenteita ja tarvetta sosiaalisten yritysten tuottamia palveluita kohtaan selvittävän kyselyn perustulokset esiteltiin HOT-verkostolle jo keväällä. Loppuraportti kyselyn tuloksista

valmistui vuoden lopussa. EQUAL-HOT-hankkeen sekä sosiaaliseen yrittäjyyteen keskittyneen EQUAL-hankkeiden kansallisen teematyön julkaisut löytyvät osoitteesta: http://www.hothanke.fi/ajankohtaista_julkaisut.htm Etiikkaosahankkeen tuotokset tullaan julkaisemaan myös POSKE:n julkaisusarjassa, joka löytyy sähköisenä osoitteesta: <http://www.sosiaalikallega.fi/julkaisut/julkaisusarja/index.html>

Lopuksi

ISO-työtä on mielenkiintoista jatkaa muistellen sitä, mitä kertomusvuonna sosiaalihuollon kehittämistoiminnan arvioitsijat, Juha Kaakinen ja kumppanit (2007, 66) totesivat loppuraportissaan (STM/Selvityksiä 2007:12):

”ISO on Itä-Suomessa määrätietoisesti ja pienin askelin rakentanut kehittämistoiminnan edellyttämää luottamusta ja yhteistyörakenteita: systemaattista, aitoon kumppanuuteen ja dialogiin perustuvaa kehittämiskulttuuria. Valittu toimintalinja on toimijoidensa kannalta vaativa, mutta ei ole mitään syytä epäillä etteikö tämä strategia pitkässä juoksussa tuottaisi kestävämpiä ja vaikuttavampia tuloksia kuin hetken ´hankehurma´.”

Tämä arvio sekä rohkaisee eteenpäin että velvoittaa aika ajoin pysähtymään: olemmeko periaatteidemme viitoittamalla tiellä ja huomaammeko riittävästi iloita edistysaskelista – niistä pienistäkin.